

ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВ ГАЛУЗІ МІНЕРАЛЬНИХ ВОД В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

Вінницький національний технічний університет

Анотація. Досліджено зміст та види фінансових стратегій та надано рекомендації щодо їх вибору в умовах запровадження в країні карантинних обмежень.

Ключові слова: прибуток, фінанси, фінансова стратегія.

FINANCIAL STRATEGY OF ENTERPRISES OF THE MINERAL WATER INDUSTRY UNDER CONDITIONS OF QUARANTINE RESTRICTIONS

Abstract. The content and types of financial strategies are studied and recommendations on the choice in the conditions of introduction of quarantine in the country are given.

Keywords: profit, finance, financial strategy.

Карантин та пандемія, що почалися у 2020 р., спричинили величезний вплив на всі сфери життєдіяльності людини, і підприємницька діяльність не стала винятком. Внаслідок неготовності до такого потрясіння багато підприємств різних галузей вимушені були закритися. Тому дослідження змін стратегії поведінки підприємств галузі мінеральних вод в умовах карантинних обмежень є на сьогодні дуже актуальним.

Метою дослідження є вироблення рекомендацій підприємствах мінеральної галузі України щодо вибору оптимальної фінансової стратегії в нинішніх умовах карантинних обмежень.

На сучасному етапі розвитку економіки науковці та практики у своїх дослідженнях все більше уваги звертають на проблему формування фінансової стратегії підприємств як складової загальної стратегії. Такий підхід пов'язаний з тим, що фінансова діяльність суб'єктів господарювання вже не може бути звуженою до оперативного управління окремими складовими фінансових ресурсів: джерелами та напрямками їх використання [1].

Аналіз хронології та змісту наукових публікацій, присвячених проблемі формування фінансової стратегії на підприємствах виробничих галузей вказує, що вони кореспондують з тенденціями макроекономічних показників в економічному секторі України [2].

Більшість авторів під поняттям «фінансова стратегія» розуміють визначення основних довгострокових фінансових цілей та завдань підприємства й утримання курсу дій, розподілу ресурсів, необхідних для досягнення цих цілей.[4]. Якщо сформулювати це поняття більш широко, то можемо дати таке йому визначення: фінансова стратегія підприємства – це визначення його довгострокових фінансових цілей та завдань, які включають у себе формування, управління та планування фінансових ресурсів підприємства з метою підвищення його вартості за умови забезпечення фінансової рівноваги.

Розробка фінансової стратегії підприємства на сучасному етапі базується на методологічних засадах нової концепції управління – «стратегічного управління», яка активно впроваджується з початку 70-х років в корпораціях США і більшості країн Західної Європи. Концепція стратегічного управління відображає чітке стратегічне позиціонування підприємства (включаючи і фінансову його позицію), представлене в системі принципів і цілей його функціонування, механізмі взаємодії між елементами господарської та організаційної структури, і формах їх адаптації до мінливих умов зовнішнього середовища. Стратегічне управління з'явилося на основі розвитку методології стратегічного планування, яке складає його сутнісну основу [3].

Основними видами фінансових стратегій є такі:[5]

1. Фінансова стратегія стабілізації. Її застосовують в умовах нестабільності за падіння фінансово-господарських показників, виникненні довгострокових фінансових складнощів. Фінансова стратегія стабілізації полягає в адаптації діяльності підприємства до умов зовнішнього середовища, усуненні загроз, зниженні ризиків господарської діяльності, підвищенні рівня ефективності взаємодії підприємства з партнерами та контрагентами. Цей вид фінансової стратегії також використовують для оптимізації циклів залучення та вкладення фінансових ресурсів, запобігання їх нестачі. Як правило,

така стратегія застосовується з метою урівноваження всіх аспектів фінансової діяльності підприємства та наступного переходу до фінансової стратегії зростання.

2. Фінансова стратегія зростання. Вона спрямована на отримання позитивного ефекту за рахунок розширення ділової активності підприємства в умовах стабільного зовнішнього середовища та сегмента ринку, що динамічно розвивається. Така стратегія переслідує такі цілі: збільшення обігу капіталу; розширення частки ринку та меж фінансової діяльності; досягнення позитивної динаміки розвитку. Залежно від специфічних умов середовища можливе використання таких видів фінансових стратегій зростання:

- інтегроване зростання, яке пов'язане з придбанням підприємством інших організацій, що забезпечує йому фінансову підтримку;

- інтенсивне зростання, яке забезпечує фінансову підтримку агресивного захоплення ринку, розширення його меж за допомогою використання нових видів продукції;

- обмежене зростання – стратегія, яка є аналогічною попередній, проте реалізація планів відбувається стриманіше;

- диверсифіковане зростання, яке забезпечує збільшення видів фінансової діяльності, а також необхідне фінансування розширених меж виробничо-збутової діяльності підприємства.

3. Фінансова стратегія виживання. Вона застосовується в умовах глибокої кризи підприємства, яка близька до банкрутства, і полягає у застосуванні швидких скоординованих дій, що базуються на максимально точних розрахунках. Передбачає втілення програми з перебудови систем управління, фінансово-господарської діяльності, зміни структури бізнес-портфеля, джерел фінансових ресурсів. Ключовою метою цієї стратегії є максимально швидке виведення підприємства з кризи та перехід до стратегії стабілізації. Для розроблення та реалізації такої стратегії застосовують жорстку централізацію всіх видів діяльності. Можливе використання таких видів фінансової стратегії виживання:

- стратегія скорочення, яка полягає у відмові від частини видів діяльності з метою отримання кращих фінансових результатів на найбільш пріоритетних напрямках;

- стратегія реструктуризації, яка полягає у приведенні структури фінансово-господарської діяльності підприємства у відповідність до умов зовнішнього середовища.

4. Фінансова стратегія ліквідації. Вона розглядається як підвид стратегії виживання, проте є досить специфічною для її самостійного розгляду. Суть цієї стратегії полягає в забезпеченні максимально ефективного процесу ліквідації всього підприємства, повного забезпечення фінансових інтересів акціонерів і кредиторів, а також забезпечення мінімізації збитків.

5. Комбінована фінансова стратегія. Вона забезпечує реалізацію цілей і завдань діяльності підприємства, що знаходяться одночасно у площині кількох вищезазначених стратегій.

Розглянемо вплив карантинних обмежень на роботу підприємств галузі мінеральних вод.

Насправді такий вплив є достатньо суттєвий і розглянути всі фактори цього впливу достатньо важко, так як частина на кожне конкретне підприємство діє по-особливому. Проте є деякі спільні фактори для всіх фірм галузі, що аналізується. Ці фактори можна розділити на 2 групи: зовнішні і внутрішні. Розглянемо їх окремо.

До зовнішніх факторів впливу на діяльність підприємства, що функціонує в умовах карантинних обмежень, перш за все треба віднести зменшення купівельної спроможності населення. Внаслідок карантину багато підприємств, особливо малих, були змушені припинити роботу, через що велика кількість людей втратили робочі місця. Така тенденція є досить загрозливою для галузі мінеральних вод, проте не є критичною. Незважаючи на те, що вода є життєво необхідною речовиною для життя людини, на ринку існує досить багато варіантів того як її отримати, і деякі з них не потребують витрачання коштів взагалі. Враховуючи умови зменшення доходів населення, можна очікувати, що покупці будуть надавати перевагу шляхам отримання води більш вигіднішим, ніж купівля мінеральної води. Проте говорити про тотальну відмову від продукту ми не можемо, оскільки як було зазначено – вода є базовою рідиною і попит на неї буде завжди.

Іншою небезпекою є обмеження роботи точок збуту продукції. Незважаючи на те, що продуктові магазини не припиняють своєї роботи, ми спостерігаємо в умовах карантинних обмежень деяке призупинення роботи закладів громадського харчування, що має негативний вплив на обсяги попиту на мінеральну воду.

І останньою, але не менш важливою загрозою є загальна нестабільна ситуація в економіці. Весь світ переживає важкі часи в частині стабільності економічної ситуації, і Україна не є винятком.

Щодо внутрішніх факторів впливу на діяльність підприємства, що функціонує в умовах карантинних обмежень, то з фінансової точки зору перш за все слід виділити необхідність створення додаткового фонду для забезпечення боротьби з пандемією. Мова йде про закупівлю антисептиків, масок, резинових рукавичок тощо. Крім того, підприємство має бути готове де спалаху захворювань на його території і зупинці роботи в цілому. Для вирішення цих проблем, виникає необхідність створення додаткових фондів, які будуть застосовані у зазначених ситуаціях.

Узагальнивши всі небезпеки підприємства, які можуть мати місце внаслідок дії карантинних обмежень, можемо стверджувати, що з одного боку йому загрожує спад попиту на продукцію, а з іншого - додаткові внутрішні витрати, а також загроза тимчасового припинення роботи. Із врахуванням цих небезпек стає зрозумілим, що головною метою підприємств в умовах карантинних обмежень виступає недопущення зниження економічних показників фінансово-господарської діяльності. А отже найефективнішою фінансовою стратегією в цих умовах виступає стратегія фінансової стабілізації. Підприємства мають поставити за мету стабілізацію свого фінансового становища та створення додаткових фондів страхування на випадок непередбачених витрат або повної зупинки виробництва.

Отже, карантинні обмеження, які розпочалися у березні 2020 р., чинять суттєвий вплив на роботу підприємств галузі мінеральних вод та економіки в цілому. Зважаючи на це підприємствам потрібно розробити максимально ефективну фінансову стратегію на наступний рік. Розглянувши основні небезпеки, які загрожують роботі підприємства маємо з одного боку спад попиту на продукцію, а з іншого – додаткові внутрішні витрати та загрозу тимчасового припинення роботи. Враховуючи ці фактори ризику підприємства мають зосередитися на тому, щоб стабілізувати свою господарську діяльність в цей непростий період. Найкращою фінансовою стратегією в таких умовах, на нашу думку, є застосування стратегії фінансової стабілізації. Пристосування до нових умов ведення бізнесу та передбачення всіх загроз допоможе підприємствам стабільно функціонувати в умовах запровадження в країні карантинних обмежень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гончаров В. Д. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / Східноукраїнський національний ун-т ім. В. Даля. – Донецьк: ТОВ «Альматео», 2008. – 185с.
2. Дикань Л. В. Стратегічне управління фінансовими ресурсами промислового підприємства / Л. В. Дикань // Фінанси України. – 2008. – № 3. – С. 12-18
3. Лукіна Ю. В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства / Ю. В. Лукіна // Фінанси України. – 2008. – № 3 – С. 113.
4. Бланк І. А. Фінансова стратегія підприємства / І. А. Бланк. – К.: Ніка – Центр, 2008. – 520с
5. Янковська В. А. Фінансова стратегія та її роль у розвитку підприємства / В. А. Янковська // Вісник НТУ «ХП». – 2013. – №50. – С. 182–187.

Владислав Олександрович Слюсар – аспірант, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: vladslyusar@gmail.com

Vlad A. Slyusar - Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: vladslyusar@gmail.com